

Ideer

LEON BISMARCK «BIX» BEIDERBECKE (1903-31) var født av tyske emigrantforeldre i Iowa 1903. Han lærte seg selv å spille kornett, men fikk pianotimer, og nådde langt på begge instrumenter. Hans beste klaverstykker er innspilt som «In the mist» mens kornettsolienne ble til under hans engasjement i The Wolverines og i Walt Whitmans store orkester. Særlig kjent er «Singin' the blues», og «I'm coming, Virginia». Han ble tidlig alkoholisert og døde ensom i sin leilighet i New York 28 år gammel.

DIKTET

Vassiljepoetikk

pennen sym over arket i eit etter eit dikt
det er ikkje så vanskeleg
rote rundt til ein finn ein stengel
skrive eit blad eller ein blome
på han

Knut Olav Daasvath
Novemberfinalist i Diktammeret

• Les mer og skriv dikt på db.no/kammeret

KULTURTIPSET

Norsk musikk fra verden

ALBUM: To plater som kom på tampen av året og som slett ikke fortjener en skjele som anonyme hylleværmere – og derfor lufte i denne spalta – er **Solfrid Mollands «Katedral for tapte drømmer»** (KKV) og **Vidar Kenneth Johansen's «Clarinetts' «In a Nutshell»** (Musikklosen).

De har en del felles, først og fremst at de byr på møter mellom musikere fra flere land, men også at musikerne søker ut – og finner! Trekkspiller og vokalist Molland har flere år reist som gatemusikant i Europa og oppsøkt romfolket og sigøynerkulturen, og framfører det mange kaller *Europas blues* – med egne melodier, tekster av blant andre Ingar Howland og musikalsk hjelp fra blant andre verdenskjente **Taraf De Haidouks**. Produzent er (selvfølgelig) KKV-sjefen sjøl, Erik Hillestad. Mektig!

Musiker, musikketnolog og vokalist Vidar Kenneth Johansen har studert klarinett-tradisjoner på flere kontinenter, med et bankende hjerte spesielt for New Orleans-musikken og jødisk klezmertradisjon. Det høres godt, men det er også andre kilder her. Til «In a Nutshell» har han dessuten hentet inn glesteklarinettist **Juan Trabal** fra Barcelona. Låtene er egenkomponert, og du vil nok bli overrasket over hvor spennende og mangfoldig klarinetten kan være i riktige hender. Et stykke i boka også til produsent og musiker Øyvind Grong for et album som er medrivende, fargerikt, heftig og kult – i et nøtteskall!

Øyvind Rønning
Musikkammeret i Dagbladet

En kornettists død bringer minner om den tidlige

«YOUNG M

Hans Fredrik Dahl
h.f.dahl@media.uio.no

KOMMENTAR

I GÅR FULGTE Oslos jazzmiljø Truls Helweg til graven. Reklamekunstneren, administratoren av Oslo Jazz Festival, rektor på Westerdahl reklameskole, sanger og musiker, et talent i bredden som slukket 71 år gammel. Men for meg først og fremst den unge mannen med hornet, gutten som til trolldom fra trompeten steg til stjernerne og videre ut til den himmelske musikken som åpnet seg for oss i den tidlige ungdomstid: jassen.

VI BEGYNTE SAMMEN i Sixpence jazzband 14–15 år gamle, en liten gruppe jazzfrelste realskolelever i Oslo. Etter hvert med iherdig øving ble vi et brukbart tradjazzensemble, etterspurt til danse-tilstelninger og scareer. Truls på trompeten var vår melodifører.

Det er ved messinghornets stødige klang, brodert mot klarinettens sommerfuglette toneflagring og trombonens dype glissandi, at melodians grunnstamme holdes sammen i tradjassen, mot bakgrunnen av rytmegruppas klang av piano, banjo og trommer. Ja, den fantastiske trompeten, som med sine tre enkle ventiler regulerer luftstrømmen gjennom mesningens labryrint, fører tonene til himmels og holder veven av klangene sammen – den er grunnstammen i arven fra New Orleans.

Opprinnelig er den vel utviklet fra jantistaren, denne måten å spille på. Musikkorpsset, gate opp og gate ned i marsj, eier mye av den samme grunnstruktur som den tidlige jassen. Truls begynte

MEN SNART SLET TONENE seg løs fra gateparadens faste dunk-dunk, og ble til nerven i jazzens følsomme språk – synkopen og blåtonen, the Blues, som genererte en helt annen musikk og foldet seg ut i en helt egen historie, etter hvert som den spredte seg fra New Orleans til Chicago, fra til Øst- og Vestkysten, og derfra ut i verden. Vel var den for sin utstrekning i tid og rom bundet i det samme antallet takter – de magiske 12, 16 eller 36, og harmoniseringen var heller ikke så forskjellige fra jantistarens: Men uttrykket, drømmen! Anført av trompeten (opprinnelig kornetten) steg New Orleans-jassen opp som et øyeblikkets kunstverk, en kollektiv samtale av messing, treblåser, piano og slagverk, en musikkform som ble ungdomstidas alfa og omega. Fra fortens års alder sto jassen i hodet på oss, alltid og bestandig, med Truls på hornet som melodisk leder i en ny og vidunderlig verden. Det var som om New Orleans-musikkens glidende blues og strakkato rytmier forløste ungdommens hormonvekst, like fullt som sjelens trang til romlig utvidelse i dens flukt mot høyere sfærer.

TIL JAZZEN HØRTE improvisasjon, den ville tonelek som vel i mange og mye kom fra ens eget indre, men som dertil var grunnnet i forbildens autoritative førerskap. Vår musikk var fester til lydspor som kunne avspilles, imiteres, internaliseres. Truls hadde mange forbilder. Armstrong var uunngeålig, men en vid vifte av trompeteter bredte seg ut fra gramofonplatenes verden, fra Bobby Hackett til Wild Bill Davidson. En sto likevel i særklasse – Bix Beiderbecke. Hans sound var uforliknelig, mykt tydlig men samtidig hissig skarp. Hans improvisasjoner var fabelaktige, jeg kan ennå høre «Singin' the Blues» tone for tone, med Bix kornett-

NEW ORLEANS: Maleri fra jazzbyens

men fyrer så av et break og fortsetter i en temmet villskap av toner, før han hentes inn i det avsluttede kor av instrumentenes samstemte fellesklang. Truls var vår Bix, og «Singin' the Blues» et av de uoppnåelige idealer som ble vår felles evige higen mot det bedre, stadig bedre, det som lokket mot